

Załącznik
do Uchwały Nr XLI/619/2014
Rady Miejskiej w Koszalinie
z dnia 27 marca 2014r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
MIEJSKIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2013 - 2015
ZA 2013 ROK

KOSZALIN 2014

WSTĘP

Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015 został przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/434/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 28 lutego 2013 roku. Powyższy program realizowany jest przez przedstawicieli lokalnych instytucji oraz organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Jest dokumentem Gminy Miasta Koszalin, stanowiącym operacjonalizację zadań samorządu terytorialnego z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Główne cele założone w programie oscylują w czerech najważniejszych obszarach funkcjonowania rodziny, w tym małoletnich, które są zbieżne zarówno z celami strategicznymi i operacyjnymi zawartymi w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2009-2015” oraz „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015” i są to:

1. poprawa funkcjonowania rodziny;
2. poprawa sytuacji dziecka w środowisku nauczania;
3. promocja zdrowia mieszkańców oraz rozwój sportu i rekreacji;
4. zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

Powyższe cele, pomimo wyodrębnienia ich w cztery kategorie, są ze sobą ściśle powiązane i przenikają się wzajemnie, a w związku z powyższym, działania podejmowane przez instytucje oraz organizacje kompatybilują ze sobą.

Założeniem programu jest zwiększenie współpracy wszystkich służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym, rozwój asystentury rodzinnej, jako elementu wspierającego rodzinę przeżywającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, poprawa funkcjonowania i bezpieczeństwa rodziny oraz rozwój i profesjonalizacja zawodowych form pieczy zastępczej.

„Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015” jest programem ciągle rozwijającym się, którego efekty z biegiem lat będą coraz bardziej widoczne. Sukces powyższego programu uzależniony jest od zaangażowania nie tylko instytucji i organizacji działających na terenie Miasta Koszalina w jego realizację, podejmowanych działań na rzecz dziecka i rodziny oraz wpisywania się w cele i założenia powyższego programu, ale także od samych beneficjentów do których program jest kierowany.

1. REALIZACJA DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH WSPIERANIA RODZINY

Głównym celem w zakresie wspierania rodziny jest zapewnienie dziecku i rodzinie bezpieczeństwa socjalnego i publicznego oraz szerokiego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, służby zdrowia, sportu i rekreacji. Podmiotami pracującymi na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny jest Urząd Miejski, jednostki organizacyjne miasta, poradnie specjalistyczne i rodzinne, ośrodki wsparcia dla dziecka i rodziny, szkoły, organizacje

pozarządowe i inne podmioty, które w swoich założeniach przyjęły działania skierowane na rodzinę.

Adresatami programu w zakresie zadań dotyczących wspierania rodziny są:

1. dzieci przebywające w środowisku rodziny biologicznej;
2. rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi;
3. rodziny dotknięte ubóstwem i zagrożeniem wykluczeniem społecznym, w szczególności małe matki, rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka i/lub niepełnosprawnością, rodziny w sytuacjach kryzysowych;
4. rodziny wspierające;
5. rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zapewnia się wsparcie, które polega na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i aktywnym udziałem. Wykorzystuje się jej zasoby własne oraz wsparcie z zewnątrz, tj. instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie: pracy z rodziną oraz pomocy i opieki w wychowaniu dzieci.

1.1. CEL STRATEGICZNY 1 – POPRAWA FUNKCJONOWANIA RODZINY

Rodzina, jako podstawowe środowisko funkcjonowania i rozwoju dziecka, winno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Jeżeli rodzina napotyka na problemy lub pojawiają się w niej dysfunkcje, wówczas instytucje powołane do jej wspierania zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz działań służących jej dobru.

Główne założenia określone w ramach celu strategicznego to:

- podniesienie jakości systemu wspomagania potencjału rozwojowego i wartości rodziny;
- wzrost bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- rozwój form wsparcia rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
- rozwój wielokierunkowej pracy z rodzinami naturalnymi rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

W realizację celu strategicznego dotyczącego poprawy funkcjonowania rodziny włączyły się jednostki organizacyjne miasta, organizacje pozarządowe, 23 szkoły: podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Wszelkie instytucje oraz organizacje pozarządowe oferowały wsparcie zarówno indywidualne, a także grupowe.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszalinie, w 2013 roku, praca z rodzicami biologicznymi była prowadzona na bieżąco przez pracowników socjalnych zatrudnionych w czterech Rejonach Pracy Socjalnej oraz przez dwóch asystentów rodziny. W powyższym okresie wsparciem asystenta rodziny objętych było 24 rodziny. 10 rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem przez Sąd Rejonowy w Koszalinie. 14 rodzin współpracowało z asystentem na wniosek pracowników socjalnych z Rejonów Pracy Socjalnej. Asystenci realizowali działania polegające na: opracowaniu planu z rodziną, bezpośredniej pracy w środowisku, wspieraniu rodziny w rozwiązywaniu różnorodnych problemów, współpracy z instytucjami oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych, wychowawczych z dziećmi itp., wspieraniu aktywności społecznej rodzin i propagowaniu pozytywnych wzorców funkcjonowania społecznego, współpracy z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą, prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, sporządzeniu na wniosek sądu opinii o rodzinach, monitorowaniu i wspieraniu procesu zmian, wzmacnianiu i pokazywaniu rezultatów własnych osiągnięć, budowaniu postawy aktywnej klienta. W wyniku pracy asystentów z rodzinami osiągnięto następujące rezultaty:

- w 13 rodzinach poprawiono umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- w 17 rodzinach poprawie uległa dbałość o higienę osobistą i stan zdrowia;
- w 6 rodzinach udzielono pomocy w poszukiwaniu pracy;
- w 11 rodzinach udzielono pomocy w napisaniu i złożeniu istotnych pism do sądów i innych instytucji;
- w 17 rodzinach udzielono pomocy w rozwiązaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi;
- w 2 rodzinach dzieci wróciły do domu z rodzin zastępczych;
- 3 rodziny zmotywowano do podjęcia terapii (psychologicznej, leczenia od uzależnienia od alkoholu).

Równocześnie pracownicy socjalni prowadzili stałą współpracę z rodzicami biologicznymi na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę. Praca ta polegała na motywowaniu rodziców biologicznych do podjęcia działań mających na celu poprawę funkcjonowania w środowisku, podjęcia leczenia odwykowego, podjęcie działań w celu uzyskania lokalu socjalnego, zmniejszenia zadłużenia za czynsz, udzielaniu wsparcia finansowego. W 2013 roku pracownicy socjalni współpracowali ze 128. rodzinami biologicznymi.

Ponadto, mieszkańcom Koszalina, którzy wykazywali potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych, specjaliści Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego MOPS Koszalin udzielali porad w zakresie funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w tym porad prawnych.

Tabela nr 1 – Porady udzielone mieszkańcom Koszalina

Wyszczególnienie	Liczba porad
Porady pedagogiczne	236
Porady psychologiczne	1646
Porady prawne	1571

W ramach działalności Zespół Poradnictwa Specjalistycznego prowadził szereg działań w celu pedagogizacji rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych ich dzieci oraz podnoszeniem umiejętności wychowawczych rodziców. W związku z powyższym prowadzone były następujące grupy:

- terapeutyczna dla rodzin, które utraciły prawo do opieki nad dzieckiem oraz rodziny zgłaszające trudności wychowawcze;
- wsparcia dla rodzin zastępczych;
- terapeutyczna dla dzieci, w której uczestniczyło 9 dzieci w wieku od 8 do 11 lat;
- terapeutyczna dla młodzieży, w której uczestniczyło 10 osób w wieku od 12 do 14 lat.

Realizowano także dodatkowe formy pracy w postaci:

- szkolenia kandydatów na wolontariuszy i kojarzenia par wolontariusz – dziecko dla potrzeb programu „Wolontariat dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

W 2013 roku kolejny rok realizowany był projekt “Koszaliński Program Integracji Społecznej – START”. Projekt ten przeznaczony był dla:

- osób zamieszkujące na terenie Miasta Koszalina;
- osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
- osób w wieku aktywności zawodowej (15-64 lat);
- osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo lub zatrudnionych;
- osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu określonego w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W ramach swoich działań Klubu Integracji Społecznej zorganizował:

- Trening Komunikacji Społecznej;
- Warsztaty Aktywnego Poszukiwania Pracy;
- Warsztaty wizażu i stylizacji;
- Warsztaty Rękodzieła Artystycznego;
- Warsztaty pierwszej pomocy przedmedycznej;
- „Szkoła dla rodziców” wraz z akademią atrakcji
- Warsztaty aktywnego poszukiwani pracy („Mama i tata idą do pracy”);
- Warsztaty kulinarne;
- Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy i autoprezentacji;
- Warsztaty „Podstawy obsługi komputera”;
- Warsztaty z zakresu podstaw przedsiębiorczości.

Ponadto Klub Integracji Społecznej prowadził:

- doradztwo specjalistyczne w tym: indywidualne doradztwo prawne, indywidualne doradztwo psychologiczne/psychoterapeutyczne, indywidualne doradztwo zawodowe, wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej (4 osoby); asystenta rodziny (8 osób), asystent osoby bezdomnej/zagrożonej bezdomnością (10 osób).
- kursy zawodowe/podnoszące kwalifikacje (61 osób).

Poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej pracę z dzieckiem i rodziną prowadzą jednostki organizacyjne Miasta, poradnie specjalistyczne i rodzinne, ośrodki wsparcia dla dziecka i rodziny, szkoły, policja, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, instytucje naukowe, Zespół Interdyscyplinarny oparty na współpracy wszystkich w/w lokalnych instytucji.

Osoby niepełnosprawne chcące uzyskać wskazania do zatrudnienia, szkolenia, uczestnictwa w terapii zajęciowej, stosownych do stanu ich zdrowia, w 2013 roku mogły złożyć wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności w Miejskim Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela nr 2 – Wydane w 2013 roku orzeczenia o niepełnosprawności

Wyszczególnienie	Ilość wydanych orzeczeń
Osoby powyżej 16 r.ż.	1660
Osoby poniżej 16 r.ż.	176

Tabela nr 3 – Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	Ilość orzeczeń
Stopień znaczny	430
Stopień umiarkowany	621
Stopień lekki	609

W minionym roku Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności nie zaliczył 103 osób i 36 dzieci do osób niepełnosprawnych, a 91 osób uzyskało odmowę wydania orzeczenia.

W 2013 roku Pełnomocnik ds. Uzależnień, w ramach „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015” realizował cele strategiczne dotyczące poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy sytuacji dziecka w środowisku nauczania oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży. W ramach jego dofinansowania zrealizowano następujące programy profilaktyczne, edukacyjne i terapeutyczne:

- Uniwersytet dla rodziców - 310 uczestników;
- Szkoła dla rodziców - 32 uczestników;

- objęcie 220 dzieci wsparciem działań opiekuńczo – wychowawczych w ośrodkach wsparcia dziennego;
- objęcie 18 osób stałą opieką i wsparciem edukacyjnym.

Ponadto w ramach kontynuowania i wzbogacania istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym zrealizowano:

- Program „Noe” - 1387 osób;
- Program „Cukierki”, „Spójrz inaczej” - 3234 dzieci.

W ramach poszerzania profilaktyki szkolno – rodzicielskiej oraz organizacji warsztatów psychologicznych dla dzieci, młodzieży oraz ich rodziców w zakresie rozwiązywania problemów i radzenia sobie w trudnych sytuacjach Pełnomocnik ds. Uzależnień współpracował z:

- Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii - 1216 uczniów w czterech szkołach;
- Stowarzyszeniem Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”, warsztaty tematyczne „Młodzieżowi Liderzy Zdrowego Stylu Życia”, 61 liderów, 73 udzielone konsultacje.

W ramach realizacji programów profilaktyczno – edukacyjnych na temat uzależnień, adresowanych do dzieci i młodzieży oraz organizacji dla nich czasu wolnego współpracowano z:

- Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii;
- Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”;
- Fundacją „Jesus Christ Security” - ok. 500 osób.

W ramach Akcji Lato i Akcji Zima zapewniono:

- wejścia dla dzieci i młodzieży na różnego rodzaju zajęcia - 50308 wejść;
- kolonie dla dzieci objętych pomocą MOPS - 92 dzieci.

W ramach realizacji programów profilaktyczno – edukacyjnych zorganizowano:

- szkolenia dla pedagogów związane z zagrożeniami płynącymi z uzależnień;
- współdziałanie w kampaniach „Zachowaj Trzeźwy Umysł” oraz „Stop Dopalaczom”;
- organizacja Narodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii.

Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie, jako instytucja diagnostyczno – terapeutyczna świadczy usługi dzieciom i młodzieży mieszkającym w Koszalinie lub uczącym się w koszalińskich placówkach. Oferuje pomoc nie tylko dzieciom i młodzieży, ale także rodzicom i nauczycielom, obejmując w ten sposób całe środowisko wychowawcze dziecka. Współpracuje ze wszystkimi instytucjami i osobami fizycznymi, dla których nadrzędnym celem jest dobro dziecka. W ramach swojej działalności statutowej poradnia realizowała w szkołach następujące programy:

- zajęcia integracyjne dla klas I szkół podstawowych i gimnazjów;
- „Klasa jako grupa” - wzmocnienie relacji interpersonalnych;
- warsztaty „Kontakt – Relacja” (klasy IV-VI);

- warsztaty dla gimnazjów – Dni Profilaktyki - “STOP przemocy”;
- “Nazywamy emocje – jak radzić sobie z ich kontrolowaniem” - klasy IV;
- “Agresja i złość – jak radzić sobie z nią w klasie”;
- “Konflikty – jak rozwiązywać je w klasie”;
- “Szkoła bez przemocy” - kształtowanie alternatywnych postaci wobec zachowań agresywnych,
- trening wrażliwości dla klas V;
- praca z dzieckiem agresywnym;
- trudne zachowania;
- zachowania agresywne w klasie;
- TRE dla rodziców dzieci niepełnosprawnych;
- agresywne dziecko w przedszkolu – spotkania z rodzicami;
- przeciwdziałanie przemocy wśród uczniów;
- uczeń – osoba wyjątkowa;
- “Nasze emocje”.

Uczestniczyło w nich 1858 osób.

Ponadto poradnia objęła indywidualną opieką i wsparciem 3 rodziny dotknięte przemocą oraz prowadziła zajęcia Szkoły dla Rodziców:

- dla rodziców klas I-III (13 osób);
- dla rodziców nastolatków (16 osób);
- dla rodziców dzieci w socjoterapii (11 osób).

W ramach realizacji założeń dotyczących poprawy funkcjonowania rodziny, określono wskaźniki podejmowanych działań, które prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 4 – Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego 1

liczba programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych dla rodzin,	29
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i asystenta osoby niepełnosprawnej,	58
liczba kampanii informacyjnych o lokalnych instytucjach świadczących pomoc rodzinom,	25
liczba rodzin objętych pomocą społeczną (pomoc finansowa i rzeczowa),	5736
liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w szkole (posiłki),	1000
liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem w formie wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne,	682
liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem w formie dofinansowania i organizacji wypoczynku zimowego i letniego (wyjazdy),	418
liczba porad udzielonych rodzinom w zakresie funkcji opiekuńczo-	3134

wychowawczych, w tym porad prawnych,	
liczba prowadzonych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą,	130
liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem w formie dziennej opieki,	584
liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych,	9
liczba programów profilaktycznych, terapeutycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci,	49
liczba rodzin naturalnych, z którymi prowadzona jest współpraca na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego,	140
liczba udzielonych porad psychologiczno-pedagogicznych i innych form wsparcia dla rodziców i dzieci w trakcie procesu powrotu do rodziny naturalnej,	163
liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.	20

1.2. CEL STRATEGICZNY 2 - POPRAWA SYTUACJI DZIECKA W ŚRODOWISKU NAUCZANIA

Szkoła, jako instytucja oświatowo – wychowawcza, zajmuje się kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży. Stanowi więc niezwykle ważny element mający wpływ na dalsze ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Dzieci i młodzież powinny w szkole nie tylko zdobywać wiedzę teoretyczną, ale także wiedzę praktyczną. To w szkole dzieci spędzają większą część dnia, dlatego też powinna ona być dla nich bezpiecznym i ciekawym miejscem, do którego każdego dnia będą chętnie przychodzić.

Główne założenia określone w ramach celu strategicznego to:

- wzmocnienie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowania;
- podniesienie skuteczności ochrony dzieci i młodzieży przed marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

W realizację celu strategicznego dotyczącego poprawy sytuacji dziecka w środowisku nauczania włączyło się m. in. 20 szkół: podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W ramach realizacji powyższego celu szkoły współpracowały z różnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami m.in.: Urzędem Miejskim, Strażą Miejską, Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii, Powiatową Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną, Komendą Miejską Policji, Ośrodkiem Metodycznym Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego, Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej, Szkołą Ratownictwa Medycznego, Stowarzyszeniem Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”, Miejską Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Koszalińskim Centrum Wolontariatu, Fundacją „Dziewczynka z zapałkami”, Stowarzyszeniem Polaków na Wschodzie, Bankiem Żywności, Politechniką Koszalińską, Hospicjum im. Św. Maksymiliana Kolbego, Poradnią Neurologiczną dla dzieci, Sądem Rejonowym w Koszalinie.

Jednocześnie, w realizację powyższego celu włączyła się Komenda Miejska Policji w Koszalinie, która przeprowadziła autorski projekt „Bycie wandalami nie opłaca się wcale”, mający na celu przeciwdziałanie wandalizmowi i chuligaństwu wśród młodzieży, a także Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, która zrealizowała w koszalińskich szkołach szereg programów wspierających wychowanie dzieci i młodzieży m.in. „Przeciwdziałanie agresji i przemocy”, „Warsztaty rozwijające umiejętności komunikacji i właściwego funkcjonowania w grupie rówieśniczej”, „Komunikacja interpersonalna”, „Spójrz inaczej”, „Rozwiązywanie konfliktów rówieśniczych”. Ponadto zorganizowano warsztaty doskonalące umiejętności wychowawcze dla wybranych rodziców i uczniów.

Wyznacznikiem realizacji celu dotyczącego poprawy sytuacji dziecka w środowisku nauczania, były wskaźniki, określające efekty podejmowanych działań zaprezentowane poniżej.

Tabela nr 5 – Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego 2

liczba zrealizowanych programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży,	80
liczba zrealizowanych warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców,	264
liczba prowadzonych grup wsparcia w szkołach dla rodzin niewydolnych wychowawczo,	11
liczba instytucji i organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację programów profilaktycznych i pomocowych na rzecz dzieci,	78
liczba pedagogów w szkołach,	21
liczba psychologów w szkołach,	2
liczba opracowanych i realizowanych programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży.	33

1.3. CEL STRATEGICZNY 3 – PROMOCJA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ROZWÓJ SPORTU I REKREACJI

Zdrowie, jako stan pełnego fizycznego i umysłowego szczęścia sprawia, iż każdy człowiek jest w stanie prowadzić produktywne życie społeczne i ekonomiczne. Ważne jest więc, aby zapewnić każdemu człowiekowi odpowiedni dostęp do wszelkiego rodzaju usług, które będą miały pozytywny wpływ na jego funkcjonowanie.

Główne założenia określone w ramach celu strategicznego to:

- rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży;
- kompensacja deficytów zdrowotnych dzieci i młodzieży;
- podniesienie jakości systemu wspierania rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym.

W realizację celu strategicznego dotyczącego promocji zdrowia mieszkańców oraz rozwoju sportu i rekreacji włączył się Urząd Miejski, jednostki organizacyjne miasta, szpital

oraz Poradnie specjalistyczne i rodzinne, organizacje pozarządowe, 23 szkoły: podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne oraz instytucje naukowe.

Wydział Kultury i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koszalinie, w ramach promocji zdrowia mieszkańców, przeprowadził Program profilaktyki zakażeń wirusem HPV dla 13 – letnich mieszkanki Koszalina oraz Miejski Program „Zdrowo jesz dłużej żyjesz”, skierowany do młodych mieszkańców Miasta Koszalina oraz ich rodziców, którego celem było przeciwdziałanie powstawania nadwagi u dzieci i młodzieży.

Ponadto Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przeprowadził:

- “Program zapobiegania rozwojowi wad postawy oraz kończyn dolnych i koślawości kolan u dzieci”, w ramach którego przebadano 33 osoby;
- “Zasady zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej oraz profilaktyki cukrzycy”, w której uczestniczyło 217 osób.

W mieście funkcjonują placówki oświatowe przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych tj. Przedszkole Integracyjne Nr 33 oraz Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 21, w której zrealizowano akcje w zakresie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz przeprowadzono edukacyjne programy prozdrowotne: „Owoce i warzywa 5 razy dziennie”, „Mleko w szkole”. Ponadto, w Szkole Podstawowej Nr 13 i Gimnazjum Nr 4 prowadzone są oddziały integracyjne, które przeznaczone są dla dzieci posiadających orzeczenia o niepełnosprawności.

W ramach celu strategicznego dotyczącego promocji zdrowia mieszkańców w szkołach zrealizowano m. in. programy: „Radosny uśmiech – radosna przyszłość”, „Między nami kobietkami”, „Ratujemy i uczymy ratować”, „Pierwsza pomoc przedmedyczna”, „Anoreksja to nie kaprys”, „Trzymaj formę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Od dziewczynki do kobiety”, „Mleko dla szkół”, „Owoce dla szkół”, „Zdrowo jesz lepiej żyjesz”, „ Profilaktyka układu krążenia”.

W ramach realizacji założeń dotyczących promocji zdrowia mieszkańców oraz rozwoju sportu i rekreacji, określono wskaźniki podejmowanych działań, które prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 6 – Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego 3

liczba nowych form infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej dla rodzin,	3
liczba zrealizowanych akcji w zakresie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży,	74
liczba zrealizowanych edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach,	103
liczba zrealizowanych działań integracyjnych w środowisku lokalnym, w zakresie wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,	7

liczba zrealizowanych programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież niepełnosprawną do podjęcia samodzielnego życia,	0
liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy.	5550

1.4. CEL STRATEGICZNY 4 - ZWIĘKSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻY

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, która daje mu poczucie pewności istnienia i gwarancję jego zachowania. Bezpieczeństwo stanowi jakość życia, na którą mogą składać się takie wartości jak: standard życia, szczebel rozwoju społeczno – gospodarczego, zakres praw i swobód obywatelskich, system kulturalny, a także możliwości i perspektywy samorealizacji oraz rozwoju.

Główne założenia określone w ramach celu strategicznego to:

- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji u dzieci i młodzieży,
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiarom przemocy w rodzinie,
- podniesienie skuteczności ochrony dziecka przed wykorzystaniem i molestowaniem.

W realizację celu strategicznego dotyczącego zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży włączyło się m.in. 24 szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne oraz miejskie jednostki organizacyjne, Komenda Miejska Policji, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny.

W 2013 roku Zespół ds. koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy mieszczący się w MOPS Koszalin prowadził pracę profilaktyczną i interwencyjną, związaną z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz, przy współdziałaniu instytucji i organizacji realizujących „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015” zrealizował:

- program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, który finansowany był ze środków Wojewody Zachodniopomorskiego (program ukończyło 5 uczestników z 11 osób, które chociaż 1 raz były na zajęciach),
- projekt “Wcześniej. Sprawniej. Skuteczniej. Godniej. Efektywniej” - wsparcie Koszalińskiego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który współfinansowany był ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ochronowego “Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Głównymi celami programów było powstrzymanie osób stosujących przemoc od zachowań agresywnych oraz dążenie do zaprzestania stosowania przemocy, a także działania profilaktyczne skierowane na podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie oraz reakcji na zachowania niepożądane.

Ponadto Zespół ds. koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy prowadził również działalność informacyjną i edukacyjną. W 2013 roku zarejestrowanych zostało 101

zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Dla przyjętych i uzasadnionych przypadków została wszczęta procedura Niebieskie Karty.

Ponadto specjaliści Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego MOPS w Koszalinie udzielali pomocy rodzinom, w których występowały problemy przemocy i uzależnień. W ramach tej działalności prowadzona była:

- grupa wsparcia dla ofiar przemocy, która przeznaczona była dla osób dotkniętych przemocą domową (38 uczestników).

Tabela nr 7 – Porady udzielane ze względu na stosowanie przemocy i uzależnienia

Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających z porad
Porady psychologiczne	51
Porady prawne	63

Komenda Miejska Policji w Koszalinie współdziałała przy realizacji programu pod patronatem Prezydenta Miasta Koszalina „Stop dopalaczom!”, mającego na celu uświadomienie zagrożeń związanych z zażywaniem przez młodzież środków odurzających.

Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON, wobec 482 osób, realizowało programy pomocy psychologicznej dla dorosłych członków rodzin z problemami alkoholowymi. W programach psychoterapii zaawansowanej uczestniczyło 237 osób uzależnionych.

Wyznacznikiem realizacji celu dotyczącego zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży, były wskaźniki, określające efekty podejmowanych działań zaprezentowane poniżej.

Tabela nr 8 – Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego 4

Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat przemocy i uzależnień,	85
liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa,	6887
liczba zrealizowanych działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,	218
liczba zrealizowanych działań informacyjnych, edukacyjnych i szkoleniowych z zakresu problematyki przemocy i uzależnień,	199
liczba osób, które skorzystały z pomocy psychospołecznej i prawnej ze względu na przemoc lub uzależnienia,	3252
liczba instytucji i organizacji pozarządowych wspartych w zakresie działań służących rozwiązywaniu problemów przemocy i uzależnień,	66

liczba zrealizowanych programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej,	59
liczba zrealizowanych programów przeciwdziałania wykorzystywaniu i molestowaniu dzieci w rodzinie i w środowisku.	4

2. REALIZACJA ZADAŃ DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Głównym celem Programu w zakresie pieczy zastępczej jest zabezpieczenie opieki dzieciom pozbawionym czasowo lub na stałe opieki rodzicielskiej. Szczególny nacisk w tym zakresie położony więc został na profilaktykę w zakresie zapobiegania umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i na rzecz powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego oraz na wspieranie rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, a także na szeroko rozumiane wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla osób pełniących funkcję rodzin zastępczych i członków ich rodziny. Zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania jej przez rodziców, to system pieczy zastępczej.

Adresatami programu w zakresie zadań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej są:

1. dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
2. rodziny zastępcze, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka, dyrektorzy placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
3. osoby usamodzielniane;
4. osoby zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

Podmiotami realizującymi i współpracującymi na rzecz rozwoju pieczy zastępczej jest Urząd Miejski, jednostki organizacyjne miasta, poradnie specjalistyczne i rodzinne, ośrodki wsparcia dla dziecka i rodziny, szkoły, organizacje pozarządowe i inne podmioty.

2.1. CEL STRATEGICZNY 1 – ZAPEWNIENIE OPIEKI ZASTĘPCZEJ DZIECIOM POZBAWIONYM OKRESOWO LUB STAŁE ŚRODOWISKA RODZINNEGO

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienie dziecka, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – edukacyjnych.

Piecza zastępcza przygotowuje dziecko do:

1. godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia;

2. pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki;
3. nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

Główne założenia określone w ramach celu strategicznego to:

- wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcyjności,
- rozwój i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej,
- wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

2.1.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:

- spokrewniona;
- niezawodowa;
- zawodowa w tym, zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2. Rodzinne domy dziecka.

Rodzina zastępcza to forma okresowej opieki nad dzieckiem osieroconym lub z innej przyczyny pozbawionemu właściwej opieki rodziców. Czas trwania rodziny zastępczej winien być wyznaczony przez możliwość skierowania wszelkich działań do rodziny naturalnej, w celu przywrócenia jej właściwego funkcjonowania. Rodzina zastępcza nie ma być celem samym w sobie lecz usługą, której realizacja ma przynieść konkretny efekt.

Umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu lub w przypadku pilnej konieczności umieszczenia dziecka, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka ze starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. O zawartej umowie starosta niezwłocznie zawiadamia sąd. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej.

Rodzinę zastępczą może stanowić osoba rozumiejąca potrzeby dziecka, zapewniająca mu indywidualizację oddziaływań wychowawczych, miłość, ciepłą atmosferę rodzinną. Jeżeli rodzina zastępcza posiada własne dzieci należy wziąć pod uwagę możliwe interakcje pomiędzy dziećmi własnymi, a dziećmi w rodzinie zastępczej. Dzieci „własne” w miarę możliwości powinny wyrazić akceptację lub jej brak, co do faktu przyjęcia nowego członka rodziny.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz:

1. traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
2. zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
3. zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
4. zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
5. zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
6. zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
7. umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Tabela nr 9 – Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Koszalina w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	92	126
Rodziny zastępcze niezawodowe	36	48
Rodziny zastępcze zawodowe	4	22
pogotowia	2	3
specjalistyczne	2	2
Rodzinne domy dziecka	4	37

Tabela nr 10 – Wysokość świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych w 2013 roku

Wyszczególnienie	Świadczenia pieniężne
Rodziny zastępcze spokrewnione	978.784
Rodziny zastępcze niezawodowe	686.767
Rodziny zastępcze zawodowe	235.174
pogotowia	79.193
specjalistyczne	26.024
Rodzinne domy dziecka	411.177

Tabela nr 11 – Rodziny zastępcze utworzone w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin
Rodziny zastępcze spokrewnione	12
Rodziny zastępcze niezawodowe	11

Rodziny zastępcze pomocowe (niezawodowa)	1
--	---

Ponadto w 2013 roku 2 rodziny zastępcze niezawodowe zostały przekształcone w zawodowe rodziny zastępcze (4 osoby).

W 2013 roku po raz pierwszy w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 59 dzieci, a 57 dzieci opuściło pieczę zastępczą:

- 16 dzieci opuściło rodzinę spokrewnioną, w tym: 3 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 10 dzieci usamodzielniało się, 3 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej;
- 17 dzieci opuściło rodzinę zastępczą niezawodową, w tym: 9 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 3 dzieci zostało zaadoptowanych, usamodzielniało się 3 dzieci, 1 dziecko wraz z rodziną zastępczą przeprowadziło się na teren innego powiatu, z powodu innych przyczyn 1 dziecko (rozwiązanie rodziny zastępczej i zawiązanie nowej);
- 7 dzieci opuściło pogotowie rodzinne, w tym: 5 dzieci zostało zaadoptowanych, 2 dzieci przebywa w Powiecie Białogardzkim w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 8 dzieci opuściło rodzinne domy dziecka, w tym: 4 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 4 dzieci zostało zaadoptowanych;
- zawodowe rodziny zastępcze opuściło 9 dzieci, w tym z powodu adopcji – 3 dzieci, do rodziców biologicznych powróciło 4 dzieci i 2 dzieci usamodzielniało się.

Istniejące formy pieczy zastępczej objęte były wsparciem 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 pracowników socjalnych, udzielających pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej. W celu pomocy rodzinom w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, organizator pieczy zastępczej (MOPS Koszalin) zorganizował grupę wsparcia dla rodzin zastępczych, prowadzoną przez psychologów z Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego. Podjęto działania profilaktyczne, mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny, w postaci prowadzonych przez specjalistów tutejszego Ośrodka grup terapeutycznych dla dzieci i młodzieży, rodzin oraz indywidualnych konsultacji i porad.

Tabela nr 12 – Liczba rodzin zastępczych korzystających z porad specjalistów w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin
Pedagog	55
Psycholog	89
Radca prawny	25

Tabela nr 13 – Liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba porad
Pedagog	194
Psycholog	220
Radca prawny	42

W celu podniesienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych oraz dostarczenia wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie w 2013 roku zorganizował dwa spotkania edukacyjne dla rodzin zastępczych: z pracownikami Publicznego Ośrodka Adopcyjnego oraz kuratorami zawodowymi Sądu Rejonowego w Koszalinie.

W ramach organizacji imprez okolicznościowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w grudniu 2013 roku, zorganizował zabawę choinkową dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i zagrożonych wykluczeniem społecznym, dla których przygotowano 240 paczek mikołajkowych.

Ponadto ramach promocji idei rodzicielstwa zastępczego tutejszy Ośrodek, przy współpracy z Centrum Kultury 105, zorganizował Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. W spotkaniu brały udział rodziny zastępcze, dyrekcja i pracownicy MOPS oraz przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Koszalinie. Na spotkaniu wyróżniono jubilatów, a wszystkich uczestników zaproszono na udział w seansie filmowym.

W 2013 roku rozpowszechniano także ideę rodzicielstwa zastępczego w mediach. Ukazała się seria artykułów prasowych, audycji radiowych oraz informacji w telewizji, z udziałem rodzin zastępczych.

W 2013 roku zadania związane z inicjowaniem i wspomaganiem rodzinnych form opieki i wychowania realizował Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie. Głównym zadaniem Ośrodka było zakwalifikowanie odpowiedniej rodziny dla dzieci i umieszczenie dziecka możliwie jak najszybciej w nowej rodzinie. W 2013 roku prowadzono procedurę kwalifikacyjną w stosunku do 45 dzieci, z terenu Miasta Koszalin, z czego do przysposobienia zakwalifikowano pozytywnie 19 dzieci (wobec 15 dzieci proces adopcji został zakończony).

Tabela nr 14 – Adopcje w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Adopcje krajowe	36	44
Adopcje zagraniczne	5	6
Adopcje wewnątrzrodzinne	12	13

Ponadto w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie funkcjonuje grupa wsparcia dla rodzin adopcyjnych, z której korzystają przede wszystkim rodziny z Miasta Koszalin i okolicznych powiatów. Spotkania tej grupy odbywają się raz w miesiącu.

2.1.2. KANDYDACI NA RODZINY ZASTĘPCZE

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej powierza się małżonkom lub osobom które spełniają następujące warunki:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- nie są lub nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny- w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniami lekarskimi, o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - rozwoju emocjonalnego, fizycznego, społecznego,
 - wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ponadto, pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W przypadku rodziny niezawodowej przynajmniej jedna osoba tworząca rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Powyższe okoliczności ustalane są przez organizatora pieczy zastępczej na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej.

W 2013 roku przeprowadzono 56 analiz sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodziny zastępcze. Efektem tego było ustanowienie 12 rodzin zastępczych spokrewnionych, 11 rodzin niezawodowych. Z 1 rodziną niezawodową w 2014 roku zawarto umowę na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

Po przeprowadzeniu oceny pod względem spełniania w/w warunków, organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na szkolenie. W 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił przeprowadzenie dwóch szkoleń, podmiotom prowadzącym szkolenia.

Tabela nr 15 – Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze/rodzinne domy dziecka w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób
Szkolenie na rodziny zastępcze niezawodowe	23
Szkolenia na rodziny zastępcze zawodowe	3
Szkolenie na prowadzących rodzinne domy dziecka	2

2.1.3. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są:

1. placówki opiekuńczo – wychowawcze typu:
 - socjalizacyjnego,
 - interwencyjnego,
 - specjalistyczno – terapeutycznego,
 - rodzinnego.
2. regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
3. interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Na terenie Miasta Koszalin funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego (Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 i Nr 2), podlegające bezpośrednio Urzędowi Miejskiemu w Koszalinie. W placówkach w 2013r. przebywało 15 wychowanków (w tym jeden pełnoletni). Ośrodek w 2013r. skierował 1 dziecko. W roku sprawozdawczym usamodzielniało się 2 dzieci z w/w placówek. Wydatki poniesione na utrzymanie placówek wyniosły 424.370,00 zł

Ponadto, w prowadzonej na zlecenie Gminy Miasta Koszalin placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkańcowej SOS w Koszalinie, prowadzonej przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, przebywało 8 dzieci z terenu innych powiatów tj. 1 dziecko z Miasta Jeleniej Góry, 1 dziecko z Powiatu Gryfińskiego, 1 dziecko z Miasta Lublin, 1 dziecko z Miasta Bydgoszcz, 2 dzieci z Miasta Łódź, 1 dziecko z Powiatu Białogardzkiego, 1 dziecko z Miasta Szczecin. Koszt utrzymania jednego dziecka w w/w placówce wynosił 2.900,00 zł miesięcznie.

W przypadku umieszczania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki opiekuńczo-wychowawczej, ponosi wydatki na jego utrzymanie, w wysokości: średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w tej placówce. Pomiędzy powiatem prowadzącym placówkę, a powiatem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka zawierane jest porozumienie w sprawie ponoszenia i wysokości wydatków na jego utrzymanie.

W 2013 r. w placówkach na terenie innych powiatów przebywało 24 dzieci z terenu Miasta Koszalin. Koszt utrzymania dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w roku 2013 wyniósł: 1 019 812 zł.

2.1.4. USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Usamodzielnienie to proces, który rozpoczyna się już z chwilą przyjęcia małoletniego do pieczy zastępczej i formalnie trwa od 18 do 25 roku życia. Ma on na celu wejście osoby usamodzielnianej w dorosłe, samodzielne życie w integracji ze środowiskiem. Tuż przed osiągnięciem pełnoletności osoba usamodzielniana, wspólnie z opiekunem procesu usamodzielnienia opracowuje indywidualny program usamodzielnienia. Oceny realizacji programu dokonuje się po ukończeniu przez nią 25 lat chyba, że usamodzielnienie wychowanka nastąpi wcześniej. Wychowankowie po formalnym zakończeniu programu mogą nadal korzystać ze wsparcia, poradnictwa i pracy socjalnej.

W 2013 roku pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie było 53 osób usamodzielnianych, objętych różnorodnymi formami pomocy i wsparciem w zakresie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki, uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych, w tym wejścia na rynek pracy oraz w zakresie pozyskiwania mieszkania z zasobów gminy, w tym mieszkania chronionego. Pracownicy tutejszego Ośrodka prowadzili indywidualną pracę z usamodzielnianymi wychowankami, w zależności od zgłaszanych potrzeb.

Tabela nr 16 – Wsparcie dla osób usamodzielnianych

Wyszczególnienie	Liczba usamodzielnianych
Wsparcie w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym	53
Pomoc w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy	15
Pomoc w uzyskaniu mieszkania chronionego	8

Tabela nr 17 – Usamodzielniani wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo – wychowawczych korzystający z pomocy finansowej

Wyszczególnienie	Liczba usamodzielnianych z rodzin zastępczych	Liczba usamodzielnianych z placówek	Wysokość pomocy
Pomoc na kontynuowanie nauki	35	18	300. 210
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	9	4	56. 010
Pomoc rzeczowa	8	3	37. 192

Wyznacznikiem realizacji celu dotyczącego zapewnienia opieki zastępczej dzieciom pozbawionym okresowo lub stale środowiska rodzinnego, były wskaźniki, określające efekty podejmowanych działań zaprezentowane poniżej.

Tabela nr 21 – Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego 1:

liczba rodzin korzystających z porad specjalistów,	169
liczba szkoleń i warsztatów,	2
liczba specjalistycznych porad udzielonych rodzinom, ilość usług profilaktyczno-wspierających skierowanych do rodzin zastępczych,	456
liczba utworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,	24
liczba mieszkań pozyskanych dla usamodzielnianych wychowanków z zasobów gminy,	5
liczba mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków,	1
liczba imprez okolicznościowych, pikników integracyjnych promujących ideę rodzicielstwa zastępczego,	2
liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych,	2
liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,	2
liczba ulotek i broszur rozpowszechnionych na terenie miasta dotyczących promowania idei rodzicielstwa zastępczego,	50
liczba programów i projektów wspierających pieczę zastępczą.	2

W związku z powyższym cel strategiczny Programu dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, w zakresie zabezpieczenia opieki dzieciom pozbawionym okresowo lub stale środowiska rodzinnego w 2013 roku został w pełni zrealizowany. Wszystkie dzieci, których rodzice biologiczni z różnych przyczyn, nie mogli sprawować nad nimi opieki, zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Zostały zrealizowane wszystkie postanowienia sądu w powyższym zakresie. Ponadto, żadne z dzieci nie przebywa w środowisku rodzinnym, które stanowiłoby zagrożenie dla jego zdrowia i życia. W dalszym ciągu trwają prace nad doskonaleniem systemu pieczy zastępczej, poprzez zwiększanie dostępu m.in. do szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz doszkalanie istniejących rodzin zastępczych, podejmowanie działań wspierających rodziny zastępcze, propagowanie pozytywnych wzorów i praktyk oraz dążenie do profesjonalizacji systemu zarówno wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

ZAKOŃCZENIE

Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015 wyznaczył kierunki działań w zakresie pracy z rodziną i dzieckiem, przy uwzględnieniu uwarunkowań i zasobów lokalnych. W 2013 roku w realizację programu zaangażowało się wiele organizacji i instytucji lokalnych powołanych i zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz rodziny. Efektem tego było wzmocnienie społeczności lokalnej i podjęcie szeroko rozumianej współpracy wszystkich służb. Podejmowane działania były kontynuacją wcześniej realizowanych projektów oraz aktualnie realizowanych programów. W 2013 roku prowadzono działania w zakresie zwiększenia świadomości społeczności lokalnej dotyczącej wartości rodziny oraz wzmocniono system wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą. Podjęto działania mające na celu dążenie do podniesienia jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w Program, zintensyfikowano działania wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zwiększono aktywność organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, rozwinęto dotychczasowe działania na rzecz dziecka i rodziny. Podjęte działania wyznaczyły kierunki do dalszej realizacji, a także wskazały zapotrzebowanie w zakresie:

1. ścisłej współpracy wszystkich służb i instytucji w obszarze wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej,
2. rozwoju asystentury rodzinnej, jako elementu profilaktycznego i wspierającego rodzinę,
3. zmiany świadomości społeczności lokalnej w obszarze korzystania ze wsparcia specjalistycznego,
4. rozwoju i profesjonalizacji zawodowych form pieczy zastępczej.

Urszula Borzęcka

Koordynator Programu